

ПРИЛОЗИ

ЗА КЊИЖЕВНОСТ, ЈЕЗИК, ИСТОРИЈУ И ФОЛКЛОР

*Non sunt contemnenda quasi
parva sine quibus magna constare
non possunt.*

S. Hieronymus

ОСНИВАЧ
ПАВЛЕ ПОПОВИЋ

УРЕДНИШТВО
ЗЛАТА БОЈОВИЋ, СЛОБОДАН ГРУБАЧИЋ, GIORGIO ZIFFER,
MILICA JAKÓVIEC-SEMKOWOWA, ТОМИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ,
ЈОВАНКА КАЛИЋ-МИЈУШКОВИЋ, НАДА МИЛОШЕВИЋ-ЂОРЂЕВИЋ,
ДРАГАНА МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, JOHANNES REINHART, ЂОРЂЕ ТРИФУНОВИЋ

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ЗЛАТА БОЈОВИЋ

КЊИГА СЕДАМДЕСЕТ ДЕВЕТА
2013

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
БЕОГРАД
2013

ДОСЛЕДНА „ФЕМИНИЗАЦИЈА“ И „АФАЗИЈА“

У раду се указује на повезаност доследне феминизације српског језика, коју траже и увелико спроводе присталице феминизације и други поборници тзв. родне равноправности, са једним типом афазације: прави се паралела између симптома поремећаја сличности са захтевом да „жена буде видљива у језику“, тј. да се у називе звања и занимања доследно уграђује податак о полу.

1. Оно што се данас уобичајено поима као *феминизација језика*, у лингвистици је донедавно било подвођено под термин *моција* (рода). У изворном смислу, то *моција* (: лат. *motio* – кретање, *movere* – кретати се) је подразумевало (а) „промена придева по роду (мушком, женском и средњем)“ и (б) „грађење женских именица од мушких (*песник* – *песникиња*) и обрнуто“¹. У србистици су ова два смисла термина *моција* раздвојена. Промена рода код придевских речи доследно се представља као *промена* – трочлана уско морфолошка категорија која се посматра напоредо са бројем, падежом, лицем, временом и сл. Термин *моција* (рода) је резервисан само за *именичку моцију*, која се дефинише као „творбени начин обележавања разлике у полу“².

1.1. Пре продора идеологије феминизма, која је првенствено усмерена на звања и занимања, у србистици су истражени и са формалне стране детаљно описани различити начини изражавања разике у полу (в. напом. 2), и то како у категорији људско („лица“), тако и у категорији не-људско („животиње“). Истраживање Боже Ћорића је, са семантичке стране, показало да у обе категорије разлика ‘женско – мушко’ може бити (1) неизражена (нпр. *гладница, вођа, борац, жирант, сведок, филозоф; птица, риба, веверица, шаран, гавран*), или (2) изражена, и то (а) по принципу тзв. еквиполентне опозиције (тип *мушкарац – жена, старица – старац, господин – госпођа; во – крава*) и (б) по принципу тзв. прива-

¹ И. Клајн – М. Шипка, *Велики речник страних речи и израза*, Прометеј, Београд 2008, *моција*.

² Б. Ћорић, *Моциони суфикси у српскохрватском језику*, Филолошки факултет, Београд 1982, стр. 6.

тивне опозиције (тип *жена – човек, учитељица – учитељ; лавица – лав, ован – овца*).³

Наспрам еквиполентних опозитних парова, које карактерише међусобно искључивање (*мушкарац – жена*),⁴ стоје привативни опозитни парови у којима један члан (обично „мушки“) у језику функционише као општи назив за бића одређеног рода (*род* у логичком смислу) или врсте, тј. као назив неутралан на податак о полу (*човек, лав, овца*). У говору се исти тај назив примењује и као ознака за бића једног пола (*човек – одрастао мушкарац, лав – лав мужјак, овца – овца женка*). Други (привативни) члан опозиције функционише само на нижим нивоима општости (не значи ни род, ни врсту): у функцији тога члана стоји семантички спецификована (подређена) јединица (нпр. *ован* је подређено јединици *овца*). Тај подређени члан репрезентује (значи) бића једног пола у одређеном роду или врсти (појмови „бивства“ типа *жена, лавица, ован*), док у групи (релацијско-)атрибутивних назива лица такав члан настаје као говорна (често околинална) јединица којом се назначавача примена на одређено (ређе и неодређено) лице женског пола (*учитељица ‘,та‘ жена учитељ’ / ‘жена учитељ’, деканица ‘,та‘ жена декан’, *водичица ‘,та‘ жена туристички водич’*).⁵

1.2. У србистици се, дакле, зна да „мушки називи лица у многим случајевима имају [...] значење општег рода“⁶, тј. да се користе као називи улога, звања и занимања, те и као „општи“ (неодређеноперсонални) називи лица. Сасвим је логична појава да се такви називи (неутрални на податак о полу) у српском језику неретко примењују на женска лица, чак

³ Исто, стр. 3–6.

⁴ У науци је остало неопажено да је искључивост еквиполентних опозита омогућена постојањем трећег члана, неутралног на њихову међусобну разлику (*мушкарац || жена – људи, во || крава – говеда, господин || госпођа – господа, старица || старац – старци, грађанин || грађанка – грађани*), тј. њиховим животом у трочланим структурама. На темељну важност трочланих (тријадних, а не бинарних) структура у организацији језика указивали смо у више наврата (в. Ј. Радић, *Заменички систем – основа језика и говора (теоријско-методолошки приступ)*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику LVI/1, Нови Сад 2013, стр. 7–24).

⁵ Парови типа *наставник – наставница* су само привидно једнаки паровима типа *брат – сестра, отац – мајка, друг – другарица* и сл. (в. Б. Ђорић, *Нав. дело*, стр. 4), јер, градња односа *мајка ↔ син, мајка ↔ кћи, отац ↔ син, отац ↔ кћи; сестра ↔ сестра, сестра ↔ брат* итд. подразумева вишеструку, бројним факторима условљену зависност од пола, док се корелативни однос *наставник ↔ ученик / ђак* гради независно од пола лица која се нађу у улози наставника и ученика. Корелативи типа *наставник* се, на другој страни, по много чему разликују и од атрибутивних назива типа *филозоф* или *зналац*, а те разлике пресудно утичу на њихово учешће у моцији рода (о овим питањима детаљније Ј. Радић, *Именички род у језику и равноправност полова у друштву (Логички нивои и моција рода у српском језику)*, Књижевни (стандардни) језик и језик књижевности, књ. I, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац 2011, стр. 43–57).

⁶ Б. Ђорић, *Нав. дело*, стр. 13–14.

„и у случајевима кад им у принципу колерирају мовирана феминина“⁷. Науци је, међутим, остајала непозната суштина оваквих појава, тј. сам механизам деловања моције рода у српском језику: „Тешко је објаснити кад се и под којим условима јављају женски називи, као што је тешко објаснити честа колебања у употреби мушких и женских назива у примени на лица ж. пола, као на пример: *власница – власник, председница – председник, шампионка – шампион, студенткиња – студент* итд. [спац. Ј. Р.]“⁸. У потреби да схвате праксу идеолошки мотивисане (намерне и доследне) феминизације српског језика, сличне недоумице исказују и савремени корисници српског језика (исп. „Nisam od onih koji bi insistirali na tome [феминизацији], ali ponekad se stvarno zamislim kako bi neko zanimanje glasilo u ženskom rodu. Neki ženski ekvivalenti su uveliko ušli u jezik, na primer – nikada se ženskom profesoru nećete obratiti sa “Profesore”. I kad već postoje kuvarice, profesorke, sekretarice, itd. ne znam u čemu je problem sa psihološkinjama, filozofkinjama (nisam baš sigurna kako ovo ide) [спац. Ј. Р.]“⁹).

1.3. Непознавање услова под којима делује именичка моција онемогућавало је лингвисте да дају одговоре на оваква питања, али и да се аргументовано успротиве све агресивнијем таласу доследне феминизације српског језика, који тежи да захвати чак и синтаксички ниво (исп. све присутније потврде паралелизама типа „од *нега/ње* се очекује...“). О томе кад и под којим условима се употребљавају (каткад и учвршћују, нормирају) „женске“ форме специјализованих персоналних именица (називи по звању, занимању, друштвеним улогама и интерперсоналном односу, својствима и сл.) говорили смо у више наврата¹⁰, док ћемо овога пута указати на једну паралелу која прилично уверљиво указује на то да би се доследна феминизација, ако се укорени, у српском језику могла

⁷ Исто, стр. 14.

⁸ Исто.

⁹ <http://forum.fil.bg.ac.rs/index.php?/topic/12958-feminizacija-jezika/>, 27. 09. 2013.

¹⁰ Сви радови посвећени том питању наведени су у: Ј. Радић, *Именички род у језику...*, стр. 43. Тамо смо указивали на повезаност именичке моције и референције, на шта је у србистици поодавно скретала пажњу Милка Ивић. О повезаности именичке моције са „категијом особности“ (= одређена референција) говорила је и Еугенија Барић (Е. Barić, *Mocijski parnjaci i njihova upotreba*, Rasprave Zavoda za jezik, 13, Zagreb 1987, стр. 9–18). Ту се, међутим, не опажа да у примени типа „*Predsjednik Indira Gandi*“ (стр. 17) атрибутив *предс(ј)едник* не долази као израз „категије особности“ (персоналност је изражена са *И. Ганди*), већ као назив друштвене улоге Индири Ганди. Конструкција „*Predsjednica Indira Gandi*“ била би смислена само онда ако би подразумевала посебан (женски) начин обављања улоге председника, тј. ако би *предс(ј)едник* и *предс(ј)едница* било засновано на разлици типа *глумац* и *глумица*. Услови који дозвољавају појаву презимена у мовираној форми (у колоквијалној пракси форма *Гандијева* ‘Индира Ганди’ би могла доћи, а вероватно је и долазила, као једини израз идентитета) важе и за називе по звању, занимању, улози и сл. (*председница* – „та“ жена председник).

посматрати као својеврсни говорни поремећај, тј. као колективна афазација којом би била захваћена већина изворних говорника српског језика.

2. Скрећемо пажњу на формулацију да моција рода подразумева „колебање у употреби мушких и женских назива у примени на лица ж. пола“ (т. 1.2), што би се могло тумачити као нечим омогућена говорна слобода и збора формација типа *председник* или *председница*. Како смо видели, принцип привативне опозитности моционог пара подразумева да се члан који у језику функционише као општи назив (назив улоге и општеперсонални назив по улози – јединица неутрална на податак о полу: *професор*, *директор*, *посланик*) у говору примењује и као ознака за лице мушког пола, док други (привативни) члан опозиције долази као говорна ознака за одређено (под посебним условима и неодређено) лице женског пола (*учитељица* ‘,та“ жена учитељ’ / ‘жена учитељ’). То говори да се формације типа *професор* – *професорица* као опозити могу тумачити једино у говору (у примени), и то само онда кад се употребљавају као јединице које означавају (*професорица* → ☉ / ‘,ова“ жена професор’ || *професор* → ☺ / ‘,онај“ мушкарац професор’) и користе се у ословљавању (*професорице!*, *професоре!*). Семантички потенцијал обе говорно упарене јединице носи она која живи и изван говора (у нашој језичкој свести) и своју језичку (семантичку) вредност задобија и чува у другим и другачијим везама (нпр. корелативи типа *професор* ↔ *студент*, *учитељ* ↔ *ученик*). Посматране из ове перспективе, две јединице би се у језику као целини (*langage*) морале посматрати као трочлана логичка структура (*професорица* || *професор* – ПРОФЕСОР), док би се само начело привативне опозитности могло представити као структура сачињена од три семантичке јединице у неједнаком положају: ОБЕЛЕЖЕНО (ПЕРСОНАЛНО ОДРЕЂЕНО) || НЕОБЕЛЕЖЕНО (ПЕРСОНАЛНО НЕОДРЕЂЕНО) – НЕУТРАЛНО (в. фус. 4).

2.1. Слобода избора овде подразумева слободу говорног лица (интерпретатор језичког знака) да у зависности од говорних околности, које диктирају начин говора и мишљења, узме јединицу која носи семантички потенцијал читаве структуре, тј. да одабере реч-појам која подразумева општост и неутралност на сензитивне (очевидне или контекстуално познате, подразумеване) чиниоце говорне ситуације (*гувернер*, *наставник*), или да, пак, одабере реч-сигнал којом непосредно (творбено-граматичким средствима) указује на пол референтног лица (*гувернерка*, *наставница*). Први избор подразумева начин (виши ступањ) мишљења који се у психологији представља као „теоријско вербално-логичко мишљење“, док је други усклађен са тзв. „очигледним“ (сензитивним) мишљењем¹¹.

¹¹ А. Р. Лурџа, *Jezik i svest*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 2000, стр. 319–305. Код нас је одавно (у раду из 1935. године) примећено да се „женски“ ликови презимена појављују у „говору интимном, саобраћајном, ‘уличном’, ‘народском’“ (према

2.2. Да доследна феминизација језика подразумева повратак на „очигледно“ мишљење као нижи ступањ људске мисли у онтогенези и филогенези, најдиректније показују захтеви налогодаваца и креатора феминизираниог језика. Наводи се, наиме, да „Европска заједница [...] захтева да жена буде видљива у актима и законима“¹²; Свенка Савић, један од идеолога феминизма код нас, подржава „истраживачице које се залажу за видљивост жене“ у језику¹³, говорећи о томе да је код нас жена „скривена језиком“¹⁴ и тражећи да се језиком покаже „stepen видљивости жена“ у друштву¹⁵. Слободу избора општих („мушких“, појмовних) форми идеолози тзв. родне равноправности¹⁶ тумаче као показатељ „prakse seksističke upotrebe srpskog jezika“¹⁷, док се на сајту Удружења новинара Србије иста та појава тумачи као одраз архаичности језика: „Српски језик је архаичан и, самим тим, родно неравноправан. Речи за поједина женска занимања већ постоје (директорка, професорка...), за нека се могу лако направити по уобичајеним моделима српског језика, док код неких имамо утисак да силом мењамо језик“¹⁸.

3. Инсистирање феминиста да се у примени на лица женског пола доследно употребљавају „женски“ облици звања и занимања подразумева, дакле, поништавање слободе избора дате нам матерњим језиком и његовом граматиком. Овде ћемо се, коначно, приближити проблему истакнутом у другом делу наслова овога прилога, тј. задржати се на учењу Романа Јакобсона¹⁹ о начинима организације језичког знака, а потом и на његовом тумачењу говорног поремећаја (афазација) названог „поремећај сличности“, на који умногоме подсећа пракса доследног феминизирања у српском језику.

С. Стојановић, *Моција рода у функцији еманципације*, Српски језик XI/1–2, Београд 2006, стр. 286), дакле, у комуникативним оквирима који допуштају очигледно мишљење.

¹² *Je ли жена директор или директорка?* Језичке недоумице: <http://www.mukesajezikom.rs/> (сајт Удружења новинара Србије).

¹³ S. Savić: <http://www.womenngo.org.rs/>

¹⁴ S. Savić: <http://www.e-jednakost.org.rs/>

¹⁵ S. Savić: <http://www.zenskestudije.org.rs/01>

¹⁶ На помешаност појмова *род* и *пол* у лингвистици скретали смо пажњу, из различитих углова посматрања, у већини радова посвећених граматичкој категорији рода у српском језику. У раду *Род у природи, граматички и друштву* (Гласник Етнографског института САНУ LVIII/1, Београд 2010, стр. 115–130) указујемо и на шире (логичко-језичке и друштвене) негативне последице тога мешања.

¹⁷ S. Savić: <http://www.e-jednakost.org.rs/>

¹⁸ *Je ли жена директор или директорка?* Језичке недоумице: <http://www.mukesajezikom.rs/>

¹⁹ R. Jakobson, *Dva aspekta jezika i dva tipa afatičnih smetnji*, у: R. Jakobson – M. Hale, *Temelji jezika*, Globus, Zagreb 1988, стр. 51–76.

3.1. Наиме, Јакобсон указује на то да „svaki jezični znak uključuje dva načina organizacije“²⁰. Један је комбинација (слагање) – начин организације који се одвија на синтагматској равни, где се „svakim ostvarenim okupljanjem jezičnih jedinica one povezuju u kakvu višu jedinicu“. За нашу тему је важнији други начин организације језичких знакова, назван селекција (изабирање): „Izbor među alternantama podrazumijeva i mogućnost zamjene jedne drugom, kojoj je s jednog motrišta jednakovrijedna a s drugog različna. Zapravo su izbor i supstituiranje dva lica jedne te iste operacije“²¹. У вези с овим ставом, поново подсећамо на запажање да се немовиране (опште) форме персоналних назива типа *директор* примењују на женска лица чак „и у случајевима када им у принципу колерирају мовирана феминина“ (в. т. 1.2): избор знака *директор*, који је „с једног мотришта једнаковриједан“ знаку *директорица* „а са другог није“, зависи, дакле, од „мотришта“ интерпретатора знака.

3.2. Јакобсон на истом месту указује на важност Персовог (Charles Sanders Peirce) налаза да постоје „dvije referencije što služe interpretatoru znaka – jedna prema kodu a druga prema kontekstu“²². Он објашњава да се у сваком од та два начина знак „odnosi prema kakvoj drugoj skupini jezičnih znakova, u prvom slučaju z a m j e n l j i v o š ć u, a u drugom s v r s t a v a n j e m“ и да је одређену значењску јединицу могуће заменити другим, „izričitijim znakovima istoga koda, čime se otkriva njegovo opće značenje, dok mu je kontekstualno značenje određeno njegovom povezanošću sa drugim znakovima unutar istoga niza“²³. Као врло добра илустрација овога објашњења може послужити избор знака *професор* у контекстима типа *професор Ана Јелић* или *професор Милан Јелић*: контекстуално значење јединице *професор* открива њена повезаност са *Ана Јелић* (женска особа) или *Милан Јелић* (мушка особа), док сам избор јединице *професор*, наспрам које у српском језику стоје корелати *студент* и *ученик*, открива њено опште значење. На делу је процес с в р с т а в а њ а, што подразумева парадигматски однос са другим јединицама из исте сфере именовања: *професор*, *доцент*, *асистент* (универзитетска звања); *професор*, *учитељ*, *лекар*, *судија*, *адвокат* и сл. (занимања). За разлику од општепојмовне лексеме *професор*, њен говорни парњак *професорица* нема појмовну (општу и неодређеноперсоналну) вредност, већ живи на логичком нивоу нижега ранга: *професор* бива повезано са *професорица* само у контексту, било ванговорном (*професор* → ☺, а не *професорица* – ☹), било говорном (*професорица* и *професор*).

²⁰ R. Jakobson, *Нав. дело*, стр. 58.

²¹ Исто.

²² Исто, стр. 59. По свему судећи, ово Персово *код* одговара Сосировом ентитету званом *langue* (језик), а *контекст* Сосировом *parole* (говор). Истих се разлика (димензија) тичу и поменути Јакобсонови термини *селекција* и *комбинација*.

²³ Исто.

4. Р. Јакобсон показује да важност разликовања два поменута начина организације језичких знакова (селекција и комбинација) понајбоље одражавају симптоми различитих облика афазације²⁴: „Svaki se oblik afatičnog poremećaja sastoji u više ili manje teškoj narušenosti bilo sposobnosti izabiranja i zamjenjivanja bilo sposobnosti slaganja i kontekstuiranja. Prva bolest donosi sobom pogoršavanje metajezičnih operacija, druga pak narušava sposobnost kojom se održava hijerarhija jezičnih jedinica. U prvom se tipu afazije potiskuje relacija sličnosti, a u drugom relacija susljednosti [узастопности]. Pri poremećaju sličnosti tuđom biva метафора, при поремећају сусљедности пак метонимија“²⁵. Навешћемо пример који добро илуструје један од видова нарушене способности изабирања и замењивања, а тиме и метајезичких операција: један „bolesnik nikada nije izgovaraо riječ *nož* саму, него је, већ према пороби и околностима, *nož* алтернативно називао *šiljilo za olovke, gulilo za jabuke, nož za rezanje kruha, nož i vilica* [...]; тако се ријеч *nož* од слободна облика, кадра да се појављује сама, преметнула у везани облик“²⁶.

4.1. У вези с овим примером Јакобсон подсећа на уврежено мишљење да „ријеч изван контекста нема никаква значења“ и констатује да је ваљаност те тврдње „одедена на афазацију, или, точније, на један тип афазације“, јер само за болесника са поремећајем сличности „издвојена ријеч заправо не значи друго до ли ‘tralala’“²⁷. Овде је важно подсетити на то да феминисти негирају чињеницу да су именице типа *посланик* по себи (као издвојене речи-појмови) неутралне на податак о полу, што их наводи да избор такве речи у контекстима типа *посланик Ана Јелић* тумаче као показатељ „сексистичке употребе српског језика“, тј. свести о подређеном положају жене у друштву. Појава да афазичар нема способност да за различите ножеве каже просто *нож*, већ за сваки нов примерак другачијег облика и намене изналази посебне сложене називе, у потпуности одговара настојању да се називи звања и занимања доследно диференцирају у зависности од пола („рода“) особе за коју се такав назив везује.²⁸

У најмању руку је чудно да чак ни водећи „лингвисти“ феминисти (занимљиво је да су то у већини жене), не опажају да видљивост било које ствари у језику, укључујући и жену, подразумева свест о тесној

²⁴ Афазација се обично дефинише као „делимична или потпуна неспособност говора настала услед оштећења мозга или нервног система“. Облицима афазације које разматра Р. Јакобсон пре одговара одређење *говорни поремећај* (не „неспособност говора“), како се афазације одређује и у коришћеном преводу. У преводу се уместо творбено прозирног *афазичан* (: афазација) користи *афатичан* (и *афатичар*).

²⁵ R. Jakobson, *Нав. дело*, стр. 71.

²⁶ Исто, стр. 62.

²⁷ Исто, стр. 61.

²⁸ Чудно је да се ни са аспекта „родне“ (не полне) равноправности жени посланику, нпр., не дозвољава евентуално лично осећање да је „посланик“, а не „посланица“.

повезаности речи и ствари, што је основна карактеристика очигледног мишљења, својственог деци узраста до 10-12 година. Тумачећи појаву да особа са поремећајем сличности није кадра да именује показани јој предмет (нпр. уместо *оловка* каже „*Za pisanje*“), Јакобсон закључује да код ње видљивост оловке (показана стварна или нацртана оловка) потискује речити знак: „*rječit je znak potisnut znakom pikturalnim*“²⁹. У вези с овим, он се поново позива на Перса, који би рекао да се такви болесници „*ne uspijevaју od indeksа ili ikona prikloniti odgovарајућем rječitom simbolu*“³⁰. Да би ствари биле видљиве у језику услов је, дакле, да стојимо на нивоу очигледног мишљења, тј. да се наша мисао не одвоји од ствари (или њихових „слика“) и да се не уздиже на ступањ вербално-логичког мишљења.

*

Ако би се таква говорна пракса укоренила, она би нужно била непремостива сметња у развоју мишљења генерација које би стасавале у таквом, идеолошки наметнутом језичком миљеу. Стално повезивање назива за лица са полом (доследна феминизација, тј. укидање слободе избора регулисане маханизмом именичке моције) допринело би да седмогодишње дете остане на стадију менталног развоја који му не допушта да прихвати ваљанаст исказа „*Наш учитељ је права ђачка мајка*“ (са *мајка* које је употребљено као метафора), уз аргументацију да „он [учитељ] није женско“³¹.

Јованка Радић

Кључне речи: доследна „феминизација“, именичка моција, очигледно мишљење, вербално-логичко мишљење, изабирање, „афазиа“, говорни развитак.

²⁹ Исто, стр. 62–63.

³⁰ Исто, стр. 63.

³¹ А. Марјановић, *Развој значења речи*, Просвета, Београд 1984, стр. 66. Наведени пример, уз многе друге њему сличне потврде из дечијег језика тумачимо у: Ј. Радић, *Метафора и метонимија у детињству речи*, Српски језик, XIV/1–2, Београд 2009, стр. 347–460.

Jovanka Radić

CONSISTENT “FEMINIZATION” AND “APHASIA”

The paper draws attention to the similarities between feminist pleas for “women’s visibility in the language” (the demand to consistently include gender indicators into professional names and titles) and a particular type of aphasia. This is namely the so-called “similarity disorder”, whose symptoms were analyzed and systematically described by Roman Jakobson. This type of disorder becomes manifest as a more or less impaired capacity for selection and substitution of linguistic signs, which on the one hand have equal values, while on the other, they are different. The tendency to consistently (nominally) differentiate by sex (“gender”) professional titles and names corresponds to a situation when an individual affected by aphasia lacks the capacity to use the word *knife* to designate various types of knives, but rather invents complex alternate names (e.g. *pencil-sharpener*; *apple-parer*) for every single item of a different shape and purpose. The difference is that an aphasic person has an impaired capacity of selection, whereas feminists strive to abolish the freedom of selection. The paper presents the mechanism of the motion of nouns in the Serbian language and demonstrates that unmotivated items have two different values: one is related to verbal logical reasoning (*profesor* – a role, person performing that role), whereas the other is related to what is apparent. That lower level of reasoning implies an ostensive and/or iconic reference, and, consequently, gender sensitivity (*profesor* – male professor, and *profesorica* – female professor).